

ירמיהו כ"ד

1. אברבנאל

(א) הראני ה' והנה שני דודאי תאנים וגומר עד סוף הנבואה. בעבור שהראה השם לירמיהו בנבואתו גלות בני יהודה העתיד לבא עליהם הראה לו עוד מה שיהיה בהם אחרי שילכו בגולה ולזה הראהו שני דודאי תאנים רוצה לומר שני סלים מלאים תאנים שהיו מועדים לפני היכל ה' כאלו באו שמה מהבכורים והונפו והונחו שמה, ואומרו אחרי הגלות נבוכדנצר יראה זר לפי שהיה ראוי שיאמר הכתוב זה בתחלה אחרי הגלות וגוי הראני השם שני דודאי תאנים וגומר הדוד האחד וגומר, אבל ענין זה שהוא ראה שני דודאי תאנים מועדים לפני היכל ה' האחד היה רומז אל יכניה ואל שרי יהודה והחרש והמסגר יועצים וחכמי ירושלים שהלכו עמו, והדוד האחר היה רומז לצדקיהו ושריו ושארית העם, וגילה בזה שעם היות יכניה ושריו וחכמיו בבבל גולים וצדקיהו ושריו ועמו נשארים בירושלים אשר שם בית ה' וארון האלקים שלא היו מפני זה צדקיהו ועבדיו ועמו יותר קרובים אל השם ולא יהיו מפני שנשארו בירושלים ניצולים מהגלות יותר מן יכניה ואשר הלכו עמו בבבל, אין הדבר כן כי שניהם ראה מועדים לפני היכל השם ולכן אמר אחרי הגלות נבוכדנצר מלך בבל את יכניה בן יהויקים וגומר ויביאם בבבל כי גם אחרי היותם שמה ראה שני הדודאים הרומזים לשני המלכים מועדים לפני היכל ה' לתת בהם משפט מה יהיה בהם, וזכר שלא נדונו כפי מקומות מושבותיהם עתה אבל כפי מעשיהם כי היה

2. רש"י מלכים ב' כ"ד, י"ד

(יד) החרש והמסגר - תרגם יונתן: אומניא ותרעיא. ורבותינו אמרו (גיטין פח א): חכמים גדולים בתורה, שכשאחד פותח הכל שותקין, כמו שכתוב (ישעיהו מא א): החרישו אלי איים, מסגר, הכל יושבין לפניו ולמדוין הימנו, כמו שנאמר (שם כב): ופתח ואין סוגר וסגר ואין פותח:

3. סנהדרין ל"ח.

אמר רב חסדא דרש מרי בר מר מאי דכתיב וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' וישקד ה' על הרעה ויביאה עלינו אין. צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהקדים גלות צדקיהו ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה החרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו כחרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף

רש"י שם

שהקדים - ומיהר גלות צדקיהו שהיא באחרונה, בעוד שגלות יכניה קיימת, שעדיין לא מתו אותן שגלו לבבל עם יכניה שהיו חכמים בתורה ולמדוה לבני גולה האחרונה: פותחין - בתורה: כחרשים - קרי ביה החרש:

כיון דסוגרין - דבר הלכה הנעלמת מהן, אין לה פותחין אחרים:

4. רד"ק מלכים ב' כ"ד, ט"ז

הכל גבורים עושי מלחמה - בסדר עולם וכי מה גבורה הם עושים בני אדם ההולכים בגולה ומה מלחמה עושין בני אדם האסורים בזיקי' הנתוני' בשלשלאוי של ברזל אלא גבורים בגבורה של תורה וכן הוא אומר גבורי כח עושי דברו עושי מלחמה עושין מלחמה של תורה וכן הוא אומר על כן יאמר בספר מלחמות ה', חרש אחד מדבר והכל שותקין מסגר שהכל יושבין לפניו ולמדוין ממנו לקיים מה שני ופתח ואין סוגר וסגר ואין פותח:

5. רלב"ג מלכים ב' כ"ד, י"ד

(יד) וכל החרש והמסגר - הם האומנים והשוערי' ושומרי החומ' וסוגרים פתחיה:

6. שה"ש רבה ז', י"ד

א"ר לוי כתיב (ירמיה כ"ד) הראני ה' והנה שני דודאי תאנים וגוי הדוד האחד תאנים טובות מאד זו גלותו של יכניה והדוד האחד תאנים רעות מאד זו גלותו של צדקיהו אין תימר גלותו של יכניה עשת תשובה וגלותו של צדקיהו לא עשת תשובה ת"ל הדודאים נתנו ריח שני הדודאים הטובים והרעים נתנו ריח

7. אברבנאל ירמיהו כ"ד, ז'

ואומרו ונתתי להם לב לדעת אותי ענינו כי שם בבבל יתחכמו בחכמת התורה כי שם נעשה התלמוד הבבלי ועליו אמר ונתתי להם לב לדעת אותי וגומר כי ישובו אלי בכל לבם: